

utolsó gyors (Allegro), régebben elül rövid, lassú bevezetéssel; aztán egy nagyon lassú (Adagio, Andante) részlet, ezután egy frissecske Menuet (ez régi tánc neve) vagy Scherzo (olasz szó, jelentése: tréfás), erre egy lassúbb Intermezzo („Közvetett”) s végül a Finale, a már említett befejező gyors zenedarab jön.

(Kereszty István)

Szindarab. A színiíró kész műve: a szindarab. Ha a munkájával elkészült egy példányt átad a színház igazgatóságának, ahol azt elbírálás után vagy elfogadják előadásra, vagy visszautasítják. (A „Szindarab” szót ismeri már a „Jelenkor” 1839. 9. száma. Addig „Játékdarab”, „Játékmeze”, „Komédia” volt a neve, de használták a „Theátrumi darab” kifejezést is. („Magyar Kurir”, 1818. I. kötet. 59 lap. Kunszentmiklósi műkedvelőkről szóló tudósítás. — V. ö. Egyfelvonásos darabok. — Két részre osztott szindarab. — Szezonnyitó szindarab.)

Szindarabba megy a magyar ember helyes kifejezéssel és nem: szindarabhoz! Tehát: nem mondjuk, hogy a „Bánk bán”-hoz, hanem a „Bánk bán”-ba, — nem az „Aidá”-hoz, hanem az „Aidá”-ba megyünk.

Szindarab előadása. 1927 márc. 2.-án a Magy. Kir. Kuria kimondotta, hogy ha egy színház valamely darab előadására kötelezi magát, akkor az elvállalt kötelezettség teljesítésére bírói úton is kényszeríthető. (A Fővárosi Operett Színháznak a „Sally” c. operett előadása ügyében hozott ítélet alkalmával.)

Szinész. Azon egyén, aki kitűzött hivatásánál fogva színművek eljátszásában közreműködik. A színészi ábrázolás tényezői a színész egyénisége, szerepének helyes felfogása (conceptio), a szavalat, játék (mimika) és a maszk. — Szokás a színészeket szereplésük szerint osztályozni, így ismerünk: hős, komikus, szerelmes, énekes, bonvivant, siheder, apa-színészt, stb. Ez a felosztás tulajdonképpen helytelen, mert az igazi színész, mindenfajta szerepet el tud játszani, feltéve, ha egyénisége is erre al-

kalmassá teszi. A „szinész” szót a régi világban még nem ismerték, helyette így mondták: actor, (actrix, actrina), alakos, diatrista, játékos, játszó, komédiás, néző-játékos (1792. Kolozsvár), szerepes, théatrista, théatromi játszó („A magyar théatromi játszó ide jöttek egy darab időre Szegedről, s már tegnap játszottak is, a’ Közönségnek különös meglepődésére”. — Kecskeméti tudósítás, megjelent a „Magyar Hirmondó” 1800 jun. 15. old.) Kazinczy Ferenc (Hamlet: 1790.) szerint: „színjátész”. — Kunos Endre (Gyalulat, Pest, 1835-55. old.) szerint: színjátész, színész, vigjátékos. Régente úgy toborozták színészeket, hogy az igazgató a színlapon felhívást intézett a diáksághoz, hogy akinek kedve van a színipályához, jelentkezzen nála. Az első ilyen felhívást egy kolozsvári színlapról ismerjük, 1810 július 24-iki kelettel. A noviciustól megkivánták az irni-olvasást, a jómegjelenést és a „helyes magyar beszédet”. A „Pesti Napló” 1852 dec. 5-ikén jelenti, hogy egy „Erdélyben talált okmány szerint ez országban már 1690-ik évben voltak színészek.” (V. ö. Gyalog-szinész. — Pál-cásszinész. — Thália papja. — Úttörő színész. — Vándorszínész.)

Szinészavatás. A színinövendékeknek diploma-kiosztásakor használt kifejezése. —

Szinészbabonák. (Lásd: Babonák. — I. kötet, 85. oldal.)

Szinészbejáró, a színház épületének a színházi öltözőkhöz és színpadra vezető ajtaja. Ez a kisajtó a színpad rajongóinak sóvárgott és elérhetetlennek látszó tárgya. Ezen túl kezdődik a színpad titokzatos és festett világa, ez vezet a színészek és primadonna öltözőjéhez, a színházi irodákba, ennek átlépése enged betekintést a színház és színészek intim világába, jelenti az utat a titkos drámaíróknak a szigorú drámabírához, a kezdő színésznek a szerződéshez, a világot jelentő deszkákhoz, az érvényesüléshez, a sikerhez. Ide koncentrálódik a kisdiák, a szürke varrólányka, a szerző tündérálma. De a bejáratot mindenhol megvesztegethetetlen cerberusként egy-